

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրական

Հարիւրամեակէն Անդի՛ն, Եւ՝ Ի՛նչ

ՅՕԴՈՒԱԾ-ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Աշոտ Ոսկանեան	9
Ադէտի Պահապանը	
Րոպէր Քոփթաշ	45
Հայ Քաղաքական Միտքը	
Երիտթուրք Յեղափոխութենէն Առաջ Եւ Ետք	
Եղիկ Ճերէճեան	91
Համբարձում Պոյաճեանի (Մեծն Մուրատ)	
Խորհրդարանական Գործունէութիւնը (1908-1912)	
Վահրամ Շեմմասեան	137
Մուսա Լեռան Դիմադրութիւնը՝	
Հայոց Յեղասպանութեան	
Անահիտ Խոսրոեա	185
Ասորիների Յեղասպանութիւնն	
Օսմանեան Կայսրութիւնում. Համառօտ Ակնարկ	
Արմինէ Քրէտեան	201
Առաջին Համաշխարհային Պատերազմը,	
Հայոց Յեղասպանութիւնը Եւ	
Եգիպտահայութիւնը (1914-1919)	
Արմէն Ս. Հայրապետեան	249
Առաջին Աշխարհամարտը Եւ	
Ալեքսանդրապոլի Գաւառ Հաստատուած	
Գաղթականութեան Թուաքանակը	
Գայիանէ Մախմութեան	273
Արեւմտեան Հայաստանի	
Պաշտպանութեան Խնդիրները ԱՄՆի Եւ	
Դաշնակից Տէրութիւնների	
Քաղաքականութեան Ոլորտում (1917-1918 ԹԹ.)	

Կարինե Ալեքսանեան	293
Հայ-Թուրքական Յարաբերութիւնները Ալեքսանդրապոլի Գաւառի Թուրքական Ռազմակալման Շրջանում (1918-1921)	
Լեոնա Էքմէքճիօղլու	327
Առեւանգումի Եւ Ազատագրումի Մթնոլորտ. Կիներու Եւ Մանուկներու Ներգրաւման Քաղաքականութիւնը Հայոց Ցեղասպանութեան Ընթացքին Ու Անկէ Ետք	
Անդրանիկ Տազէսեան	375
Ցեղասպանութեան Զոհ՝ Ուրֆայի Պղնձագործութիւնը Եւ Անոր Արհեստագէտ Յակոբ Մաներեան	
Ռուբէն Մելքոնեան	399
1936-38ի Դերսիմի Ցեղասպանութեան Հակահայ Ուղղութեան Շուրջ	
Անդրանիկ Ծ. Վրդ. Կոստեան	421
Բառերուն Միւս Երեսը "Ջարդաբանութիւն" Եւ Մասամբ Նորին	
Անիթա Մուշոյեան	429
Յուշը, Վեր-Յուշը Եւ Յետ-Յուշը. Միջ-Մերունդային Թրումալին Հետքերը Ուիլիլըմ Սարոյեանի, Փիթըր Պալաքեանի Եւ Քրիս Պոհճալեանի Գրական Երկերուն Մէջ	
Արմէն Իւրնէշլեան	491
Ցեղասպանութեան Նիւթի Արծարծումը Սփիւռքահայ Թատրերգութեան Մէջ	
Կարինե Ռաֆայէլեան	519
Հայի Խտատիպի Միքանի Դրսետորումներ Դերենիկ Դեմիրճեանի «Հայը» Խոհագրութեան Խորապատկերին	

Արմեն Շ. Սարգսեան	543
Հայ Ժողովրդական Երգիծական Մանրապատումներում Զուարճախօսութիւնները Որպէս Ցեղասպանութեան Վկայութիւններ	
Զաւէն Սարրլեան	559
Հայոց Ցեղասպանութեան Մասին Թրքական Խեղաթիւումները Հերքող՝ Փաստաթուղթերու Ընտրանի Մը	

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Արիստակէս Սիմաւորեան	573
Հայոց Մեծ Եղեռնը Եւ Հայ Կաթողիկէները. Որոշ Դիտարկումներ	
Գրիգոր Արշակեան	583
Հայոց Ցեղասպանութեան Ճանաչման Խնդիրը Եւ Թուրքիա-Իսրայէլ Յարաբերութիւնները	
Վահրամ Հովեան	605
Եկեղեցական Գոյքի Վերադարձման Խնդիրը Որպէս Հայոց Պահանջատիրութեան Բաղկացուցիչ	

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

Նարինէ Երանոսեան	623
Հայկական Հարցը Եզիպտոսի <i>Ալ-Սուշի</i> ր Պարբերականի Երգիծանկարներում, ԺԹ. Դարի Վերջին Քառորդին	
Նարեկ Յակոբեան	637
1912-1914ի Հայկական Բարենորոգումները Եւ Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեանի Նամակը Գէորգ Է. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին	
Անդրանիկ Տազէսեան	645
Շարի Տեղահանութիւնը [28 Մայիս-17 Յունիս 1915]	

Վարդան Մատթեոսեան	655
Ամերիկահայութիւնը Եւ Ս. Էջմիածինը. Վաւերաթուղթ Մը՝ Մեծ Եղեռնի Հայ Գաղթականներուն Մասին (1916)	
Զաւէն Սարգիսեան	671
Արաբական Գաղտնի Տեղեկագիր 27 Սեպտեմբեր 1916ի (Գիշեր)	
Միհրան Մինասեան	685
Արամ Անտոնեանի Անտիպ Գրառումները Տէր Զօրի Կոտորածներուն Մասին	
Վաչէ Ղազարեան	725
Եղեռնաշարին Առնչուող Քանի Մը Պատառիկ (Հայոց Դէմ Գործադրուած Ցեղասպանութեան 100ամեակին Առիթով)	
Եղիկ Թաշճեան, Անդրանիկ Տազէսեան	765
Մերձաւոր Արեւելքի Նպաստամատոյցի Եւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Միջեւ Գործակցութիւնը Որբերու Եւ Գաղթականներու Օգնութեան	
Հրայր Եսայեան, Անդրանիկ Տազէսեան	773
Ճինիի Որբանոցին Մասին Պատառիկ Մը (1920-1925)	

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

Նորա Արիսեան	781
Հայոց Ցեղասպանութեան Շրջանին Տէր Զօրի Մէջ Հայերու Ներկայութիւնը՝ Ըստ Արաբական Աղբիւրներու	
Արծուի Բախչինեան	791
Հայոց Դէմ Գործուած Ցեղասպանութեան Արձագանգները Ծայրագոյն Արեւելքի Երկրներում	

Անի Աւետիսեան	803
Օրհան Փամուքի «Թուրքիայում 30,000 Քուրդ Է Սպանուել, 1 Միլիոն Էլ Հայ» Արտայայտութեան Յարուցած Փոթորիկը	
Գոռ Երանեան	819
Հայոց Յեղասպանութեան Մասին Քրդերի Բանաւոր Պատմութիւնները (Ըստ՝ Գիւլչիչէք Թեքինի <i>Քրդերը Պատմում Են Հայոց Յեղասպանութեան Մասին</i> Գրքի)	
Վարուժան Պօղոսեան	843
Հայոց Յեղասպանութեան Ուսումնասիրութեան Երախտաւոր Պրոֆեսոր Հայկ Ղազարեանի Մահը	

ՅՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հրանուշ Խառատեան	
Ի. Դարի Միջնադար (Ինքնութեան Զարգացումը) (Գ.)	
Ներածութիւն	847
«Իսկի Ինսան». Երբ Մեր Ծնողները	859
Դեռ Հայ Էին, Իրենք Միրաքեաններից Էին, Յետոյ Դարձել Են Հայդարան	
Գետինը Ականջ Ունի, Ըսեսնէ՝ Կ'երթայ Չայնը	868
Մայրիկս Մի Անգամ Ասել Է. «Մենք	874
Թուրք Չենք», Բայց Չի Ասել Մենք Ինչ Ենք	
«Տեսակ Մը Թաքնուած Կ'ապրէին Հայերը.	885
Իբրեւ Թէ Չիկանք». Սարգիս Էրքուլի Պատմութիւնը	
Սոցիալիստը. «Վրացի Եմ, Թուրք Եմ, Հայ Եմ,	906
Այստեղ՝ Քուրդ Եմ». Ես Կոմունիստ Եմ	

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆՆԵՐ

Մինաս Գոճայեան	923
<i>Քաթիա Փելթէքեան, Հայոց Յեղասպանութեան Ժամանակը. Տեղեկատուութիւններ՝ Բրիտանական Մամուլէն, 1914-1923, Հտր. 1 եւ 2</i>	
Շուր Փափազեան	926
<i>Եան Օթթօ Եոհանսէն, Հայոց Յեղասպանութիւնը</i>	
Աշխատակիցներու Ուշադրութեան	929
Բովանդակութիւն	933

TABLE OF CONTENTS

Editorial

What Beyond the Armenian Genocide Centenary?

ARTICLES AND STUDIES

Ashot Voskanian	9
The Guardian of the Disaster	
Rober Koptaş	45
Armenian Political Thinking Before and After the Young Turk Revolution	
Yeghig Djeredjian	91
The Parliamentary Activities of Hampartsum Boyadjian (Medzen Murad) (1908-1912)	
Vahram L. Shemmassian	137
The Musa Dagħ Resistance to the Armenian Genocide	
Anahit Khosroyeva	185
The Assyrian Genocide in the Ottoman Empire: Brief Introduction	
Armin Kredian	201
The Armenian Community in Egypt: World War I and the Armenian Genocide (1914-1919)	
Armen S. Hayrapetyan	249
The Number of Refugees Settled in the Province of Alexandropole During WWI	
Gayane Makhmourian	273
The Policies of the US and the Allied Powers Regarding the Defense of Western Armenia (1917-1918)	
Karine Alexanian	293
Armenian-Turkish Relations During the Occupation of the District of Alexandropole (1918-1921)	

Lerna Ekmekcioglu	327
Climate of Abduction and Redemption: The Politics of Inclusion of Women and Children during and After the Armenian Genocide	
Antranik Dakessian	375
A Victim of the Armenian Genocide: The Art of Urfa Coppersmiths and Coppersmith Hagop Manerian	
Ruben Melkonyan	399
The Armenian Factor in the Dersim Genocide (1936-38)	
Father Antranik Granian	421
The Other Side of the Words: Words Denoting Massacres etc.	
Anita Moutchoyan	429
Memory, Postmemory, and Beyond: Tracing Trans-Generational Trauma in the Literary Works of Saroyan, Balakian, and Bohjalian	
Armen Urneshlian	491
The Reflection of the Armenian Genocide in Diaspora Armenian Plays	
Karine Rafayelian	519
Derenik Demirchyan's Essay "The Armenian" in Relation with Other Armenian Authors' Manifestations Regarding the Character of the Armenian	
Armen Sh. Sarksyian	543
Armenian Popular Comic Anecdotes as Reflections of Genocide Accounts	
Zaven Messerlian	559
Turkish Falsehoods Concerning the Armenian Genocide: Selected Documentary Evidence	

SCRUTINY

Aristakes Simavoryan	573
The Armenian Genocide and the Armenian Catholics: Some Remarks	
Krikor Arshagyan	583
Armenian Genocide Recognition and Turkish-Israeli Relations	
Vahram Hovyan	605
The Issue of Church Property Restitution as a Constituent Element of Armenian Demands	

UNPUBLISHED DOCUMENTS

Narine Yeranosyan	623
The Armenian Question Through the Caricatures of the Egyptian Periodical <i>Al-Musheer</i> (Late-19 th Century)	
Narek Hakobyan	637
Father Grigoris Balakian's Letter to the Catholikos of All Armenians Gevorg V, Concerning the Armenian Reforms of 1912-1914	
Antranik Dakessian	645
The Deportation of Shar	
Vartan Matiossian	655
The Armenian American Community and Holy Echmiadzin: A Document on the Armenian Refugees of the Medz Yeghern (1916)	
Zaven Messerlian	671
Secret Arabian Report of September 27, 1916 (Night)	
Mihran Minasian	685
Aram Andonian's Notes on the Massacres of Deyr Zor	

Yeghig Tashjian & Antranik Dakessian	765
Near East Relief and AGBU Cooperation in Relieving Armenian Refugees and Orphans	
Hrayr Yessayan & Antranik Dakessian	773
Some Notes on the Orphanage of Jounieh (1920-1925)	

BRIEFINGS

Nora Arissian	781
The Presence of Armenians in Deyr Zor During the Armenian Genocide, According to Arab Sources	
Artsvi Bakhchinyan	791
Echoes of the Armenian Genocide in Far East Countries	
Ani Avetisyan	803
The Reaction of Orhan Pamuk's "One Million Armenians and Thirty Thousand Kurds Killed in Turkey" Statement Breaks Havoc	
Gor Yeranian	819
Kurdish Oral History on the Armenian Genocide and Gulcicek Tekin's Book	
Varujan Boghossian	843
The Loss of Professor Haig Ghazarian, Dedicated Researcher of the Armenian Genocide	

MEMOIRES

Hranush Kharatian	847
The Middle Period of the 20 th Century (the Development of Identity) III	
Introduction	847
“Iski Insan” When Our Parents Were Still Armenians, They Were from the Mirakians, Later on They Were Converted to Heydaran The Ground Has Ears.	868
If You Say Something the Sound Communicates My Mother Once Said “We Are Not Turks”, But Did Not Say What We Are “The Armenians Used to Live A Sort of Covered Life, As If We Do Not Exist.”	874
The Story of Sarkis Erkol	
The Socialist: “I Am Georgian, I Am A Turk, I Am An Armenian. At this Place I Am A Kurd. I Am A Communist	906

BOOK REVIEWS

Minas Kodjayan	923
Katia Peltekian, <i>The Times of the Armenian Genocide. Reports in the British Press Vols. 1 & 2, 1914-1923</i>	
Sjur Papapzian	926
Jahn Otto Johansen, <i>Folkemordet På Armenene</i>	
Note to Contributors	931
Table of Contents	939